

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ТУБЕРКУЛОЗА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 2026-2030 г.
ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Цели/Дейности	Срок за реализация	Наименование на индикатора	Индикатори за изпълнение		Източник на данни	Отговорни институции	
			Текущ	Целеви		Водещи	Партньори
Стратегическа цел: Намаляване на заболяемостта и смъртността от туберкулоза							
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 1. Ранна диагностика на туберкулоза, включително провеждане на универсален тест за чувствителност към лекарствата							
Оперативна цел 1: Провеждане на ранна диагностика на туберкулоза							
Дейност 1: Осигуряване на диагностични (микробиологични/генетични/фенотипни) изследвания за туберкулоза при лица, със съмнение за туберкулоза.	2026-2030	Брой проведени изследвания на лица със съмнение за туберкулоза			МЗ	МЗ	НЦЗПБ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести
Дейност 2: Провеждане на насочени изследвания за туберкулоза в населени места с повишена честота на заболяването.	2026-2030	Брой проведени насочени изследвания	0	3	МЗ	МЗ, НЦЗПБ, РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести	НПО, областни и общински администрации, здравни медиатори
Оперативна цел 2: Повишаване на обхвата на лицата с туберкулоза, изследвани за лекарствена резистентност. Подобряване на микробиологичната диагностика на резистентна туберкулоза (RR-MDR/XDR-TB) в България							

Дейност 1.: Осигуряване на лабораторна диагностика за изследване на лекарствена резистентност на всеки случай на туберкулоза.	2026-2030	Осигурена лабораторна диагностика за изследване на лекарствена резистентност			МЗ	МЗ, НЦЗПБ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести
Дейност 2: Провеждане на изследване за лекарствена резистентност на всички случаи на туберкулоза в страната	2026-2030	% на случаите с туберкулоза, изследвани за лекарствена чувствителност	2024 -74%	2026 г. – 80% 2027 г. – 85% 2028 г. – 90% 2029 г. – 92% 2030 г. – 95%	МЗ	МЗ, НЦЗПБ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести	РЗИ
Дейност 3: Провеждане на целогеномно секвениране при пациенти с RR/MDR-TB.	2026-2030	% пациенти с RR/MDR TB с проведени изследвания чрез целогеномно секвениране	0	2026 г. - 90% 2027 г. - 90% 2028 г. - 90% 2029 г. - 90% 2030 г. – 90%	МЗ	МЗ, НЦЗПБ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести	РЗИ, НПО, здравни медиатори
Дейност 4: Провеждане на епидемиологично проследяване на резистентни щамове на M. Tuberculosis, определяне на пътища на заразяване, епидемични огнища.	2026-2030	Брой проведени епидемиологични и проследявания			МЗ	МЗ, НЦЗПБ	РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести

Дейност 5: Въвеждане на тестове за лекарствена чувствителност към допълнителни антибиотици, съобразени с режимите на лечение на RR/MDR/XDR-TB.	2026-2030	Въведени тестове за лекарствена чувствителност към допълнителни антибиотици			МЗ	МЗ, НЦЗПБ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белоробни болести
Дейност 6: Подобряване на лабораторния капацитет на Националната референтна лаборатория по туберкулоза, НЦЗПБ за провеждане на изследвания за лекарствена чувствителност, съобразени с режимите за лечение на RR/MDR/XDR-TB.	2026-2030	Обновяване на специализираната и помощна апаратура на Национална референтна лаборатория по туберкулоза към НЦЗПБ			МЗ	МЗ, НЦЗПБ	
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2: Скрининг за туберкулоза сред рискови групи и други лица, които са уязвими или в уязвими ситуации							
Оперативна цел 1: Установяване на риска от туберкулоза на лица от рискови групи							
Дейност 1: Провеждане на скрининг за туберкулоза на лица от рискови групи: етнически общности, лица с наркотична зависимост, лица с алкохолна зависимост, лица, търсещи и получили международна закрила у нас, лица (работници, мигранти и др.) от държави с висока заболяемост от туберкулоза, деца на улицата и млади хора в риск, бездомни хора, хора, живеещи с ХИВ/СПИН, лица живеещи в	2026-2030	Брой скринирани лица за туберкулоза от рисковите групи	2025 г. - 13 089	2026 г. – 13 000 2027 г. – 13 000 2028 г. – 13 500 2029 г. – 13 500 2030 г. – 14 000	МЗ	МЗ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белоробни болести	НПО, здравни медиатори, областни и общински администрации, лечебни заведения за лечение на ХИВ/СПИН, ГДИН към МП

места за лишаване от свобода, лица с диабет тип 1, лица на имуносупресивна терапия, лица на биологично лечение и др.							
Дейност 2: Провеждане на скрининг за активна и латентна туберкулоза и мониториране на медицински персонал, ангажиран с диагностика, лечение и грижи за пациентите с туберкулоза, RR/MDR-TB и XDR-TB.	2026-2030	Брой скринирани медицински специалисти	2025 - 196	2026 г. – 250 2027 г. – 250 2028 г. – 250 2029 г. – 250 2030 г. – 250	МЗ	МЗ, НЦЗПБ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести
Дейност 3: Подобряване откриваемостта на латентна туберкулоза сред рисковите групи, чрез провеждане на безплатно профилактично изследване с имунологични тестове.	2026-2030	Брой изследвани лица от рисковите групи	0	2026 г. – 100 2027 г. – 100 2028 г. – 100 2029 г. – 100 2030 г. – 100	МЗ	МЗ, НЦЗПБ	РЗИ, лечебни заведения за лечение на ХИВ/СПИН
Дейност 4: Създаване на нормативна възможност за включване на изследване за туберкулоза като профилактично изследване за рискови лица по реда на Наредба № 8 от 3 ноември 2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, с която се определят условията, реда и финансирането за извършване на профилактични прегледи и диспансеризация.	2026-2030	Създадена нормативна възможност			МЗ	МЗ	НЗОК, БЛС, лечебни заведения за извънболнична помощ

ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3: Съвместни дейности и поведение при съпътстващи заболявания (ХИВ инфекция и други хронични заболявания)

Оперативна цел 1: Синхронизиране на дейностите, свързани с лечението и грижите за ХИВ и туберкулоза

Дейност 1: Изследване за ХИВ на пациентите с туберкулоза в лечебните заведения.	2026-2030	% лица на които е предложена консултация и изследване за ХИВ/% консултирани и изследвани лица с туберкулоза за ХИВ	2024 г. – - /72,4%	2026 г. – 90%/75% 2027 г. – 95%/80% 2028 г. – 95%/90% 2029 г. – 97%/90% 2030 г. – 97%/92%	МЗ	МЗ, НЦЗПБ, РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/бел одробни болести	
Дейност 2: Разработване на алгоритъм за предлагане и извършване на изследване за ХИВ на всички новооткрити с активна туберкулоза преди започване на лечение за туберкулоза.	2026-2030	Разработен алгоритъм за предлагане и извършване на изследване за ХИВ	0	1	МЗ	МЗ	НЦЗПБ, експертни съвети по медицинските специалности, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/бел одробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ
Дейност 3: Изготвяне на път на пациента и подобряване на координацията между лечебните заведения за диагностика и лечение на лица с ко-инфекция и	2026-2030	Изготвен път на пациента	0	1	МЗ	МЗ, НЦЗПБ	лечебни заведения за лечение на ХИВ/СПИН, експертни съвети

за прилагане на химиопрофилактика.							по медицинските специалности
Дейност 4: Организиране и провеждане на съвместни обучения на медицински специалисти от лечебни заведения за диагностика и лечение на туберкулоза и лечебните заведения за лечение на пациенти с ХИВ относно необходимостта от провеждане на скрининг, лечение, химиопрофилактика и мониториране на дейностите.	2026-2030	Проведени обучения	2025 г. - 1	5	МЗ	МЗ, НЦЗПБ, РЗИ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ, лечебни заведения за лечение на ХИВ/СПИН
Дейност 5: Организиране и провеждане на обучение на специалистите от пневмо-фтизиатричната мрежа за предоставяне на доброволно консултиране и изследване за ХИВ на пациентите с туберкулоза, лечение на случаите с ко-инфекция туберкулоза/ХИВ в лечебните заведения за туберкулоза и прилагане на антиретровирусна терапия	2026-2030	Проведени обучения	2023 г. - 1	1	МЗ	МЗ, НЦЗПБ, РЗИ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ
Дейност 6: Организиране и провеждане на информационни срещи и тематични беседи от медицински специалисти и работещи на терен от ТП на ДАБ	2026-2030	Проведени информационни срещи и тематични беседи	0	5	МЗ	МЗ, РЗИ	ДАБ към МС, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-

при МС за намаляване на риск от ко-инфекция с туберкулоза и ХИВ или други сексуално предавани инфекции сред бежанци, мигранти.							фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ
Дейност 7: Повишаване компетентността и уменията на медицинските специалисти, работещи в ТД на ДАБ при МС за консултиране и насочване за лечение на бежанци и мигранти в центровете на ДАБ	2026-2030 г.	Проведени работни срещи	0	5	МЗ	МЗ, РЗИ	ДАБ към МС, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 4: Повишаване на осведомеността и познанията на обществото. Провеждане на информационни кампании.							
Оперативна цел 1: Повишаване на обществената осведоменост							
Дейност 1: Провеждане на информационни кампании, ориентирани към различни възрастови групи относно факторите за развитие и разпространение на болестта, необходимостта от изследване и лечение, здравните и социални последици за индивида и общността, сред която живее.	2026-2030	Брой проведени информационни кампании	4	20	МЗ	МЗ, РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести	областни и общински администрации, здравни медиатори, НПО, БЧК, БЛС, лечебни заведения за извънболнична помощ
Дейност 2: Разработване, отпечатване и разпространение	2026-2030	Разработени, отпечатани и разпространени	1	3	МЗ	МЗ, РЗИ	НЦЗПБ, лечебни заведения за болнична помощ за

на здравно-образователни материали.		здравно-образователни материали.					лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ, БЧК
Дейност 3: Провеждане на обучения сред младежи и млади хора относно превенция и лечение на туберкулоза.	2026-2030	Проведени обучения	4	20	МЗ	МЗ, РЗИ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ, лечебни заведения за извънболнична помощ, БЧК, НПО, учебни заведения
Оперативна цел 2: Повишаване на познанията на лицата от рисковите групи за заболяването, разпространението му у нас, факторите, подпомагащи появата му, възможностите за трайно излекуване.							
Дейност 1: Повишаване на здравната информираност на лицата лишени от свобода - провеждане на разяснителни беседи и предоставяне на информационни материали.	2026-2030	Проведени беседи/изготвени материали	0	12/1	МЗ	РЗИ	НЦЗПБ, ГДИН към МП, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения

							за извънболнична помощ, лечебни заведения за извънболнична помощ
Дейност 2: Изготвяне на здравно-образователни материали за различни рискови групи. Организиране на местни образователни кампании в центровете на ДАБ при МС и в други места с лица в риск.	2026-2030	Изготвени здравно-образователни материали за различни рискови групи	0	5	МЗ	МЗ, РЗИ	ДАБ при МС, ГДИН, БЧК, НПО, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ, лечебни заведения за извънболнична помощ
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 5: Лечение на туберкулоза с фиксирани дози, лечение на резистентна туберкулоза, химиопрофилактика на латентна туберкулоза							
Оперативна цел 1: Осигуряване на лечение на случаите на туберкулоза и резистентна туберкулоза с неразрешени за употреба лекарствени продукти							
Дейност 1: Закупуване на неразрешени за употреба в ЕС лекарствени продукти за лечение на резистентна туберкулоза, форми с фиксирани дози за възрастни и деца.	2026-2030	Закупени лекарствени продукти съгласно действащата нормативна уредба			МЗ	МЗ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични	ИАЛ

						заболявания/бел одробни болести	
Дейност 2: Изготвяне на нормативни промени за улесняване достъпа на пациента до неразрешени за употреба в ЕС лекарствени продукти за лечение на резистентна туберкулоза, форми с фиксирани дози за възрастни и деца.	2026-2030	Промени в нормативната уредба			МЗ	МЗ	ИАЛ, експертни съвети по медицинските специалности
Дейност 3: Провеждане на химиопрофилактика на лица с латентна туберкулоза под ръководството на лечебните заведения за лечение на туберкулоза.	2026-2030 г.	% обхванати с химиопрофилактика	2023 г.- 63% 2024 г.- 74%	2026 г. - 75% 2027 г. - 76% 2028 г. - 77% 2029 г. - 78% 2030 г. - 80%	МЗ	МЗ, РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо- фтизиатрични заболявания/бел одробни болести	НПО, здравни медиатори
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 6: Подкрепящи мерки за придържане към лечение и химиопрофилактика							
Оперативна цел 1: Интегрирани дейности по наблюдение, придържане към лечение и химиопрофилактика							
Дейност 1: Осъществяване на наблюдение на лечението на пациенти с туберкулоза в труднодостъпни райони на страната от медицински и здравни специалисти. Изготвяне на процедура за наблюдение.	2026-2030	Изготвена процедура	0	1	МЗ	РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/бел одробни болести	експертни съвети по медицинските специалности, медицински научни дружества и съсловни организации, областни и общински администрации,

							НПО, здравни медиатори, лечебни заведения за извънболнична помощ, лечебни заведения за извънболнична помощ
Дейност 2: Провеждане на обучение на медицински и здравни специалисти, провеждащи наблюдение на лечението на лица с туберкулоза.	2026-2030	Проведени обучения	0	28	МЗ	РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/бел одробни болести	НПО, здравни медиатори, експертни съвети по медицинските специалности, медицински научни дружества и съсловни организации, областни и общински администрации
Дейност 3: Прилагане на интегриран подход чрез включване на НПО и здравни медиатори в дейностите по придържане към лечението, изследване, провеждане и придържане към химиопрофилактика на контактни лица.	2026-2030	Включване на НПО и здравни медиатори в дейностите по придържане към лечението, изследване, провеждане и придържане към химиопрофилактика на контактни лица			МЗ	МЗ	НПО, здравни медиатори, областни и общински администрации, РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/бел одробни болести,

							лечебни заведения за извънболнична помощ
Дейност 4: Анализ на обхвата на контактните на туберкулоза лица и ефективното прилагане на химиопрофилактика, изготвяне на мерки и препоръки за придържане към химиопрофилактика.	2026-2030	Изготвен анализ	0	1	МЗ	МЗ, РЗИ	експертни съвети по медицинските специалности
Дейност 5: Повишаване знанията на педиатри и ОПЛ за поведение при деца - съмнително болни или контактни на туберкулоза.	2026-2030	Проведени обучения	1	5	МЗ	МЗ, РЗИ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо- фтизиатрични заболявания/белод робни болести, НСОПЛРБ, БЛС